

İnternetin Olumsuz Yanları

Ekmel Kılıç 160607033

Giriş

Günümüzde İnternet insanların hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle son 20-25 yılda, bilgi teknolojilerinin gelişim göstermesi ile beraber, İnternet toplumun her alanında olmazsa olmaz bir araç haline gelmiştir. Bireylerden devletlere kadar her ortamda etkin bir şekilde kullanılmakta olan İnternetin mülki bir yapısı bulunmamaktadır. Bu nedenle özgür bir alan olarak nitelenmektedir. İnternetin özgür olarak nitelenmesi, denetleme mekanizmasının olmamasını ve herkesin her şeyi yapabilmesini beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte devletler, belirli bir oranda, bunun önüne geçmek için adımlar atmaktadırlar. Devletler tarafından atılan bu adımlar, özgürlük kavramını tekrar tekrar tartışmaya açmaktadır. Bir yandan bireyler internette kendi 'özgürlük' alanlarını korumaya çalışmakta, diğer yandan devletler bu 'özgürlük' alanını kontrol etmeye çalışmaktadırlar. Bunun yanında İnternet ile beraber sunulan 'özgürlük' mottosu bireylerde, gerçek yaşamda uymak zorunda oldukları kuralları, sanal dünyada çiğneyebilecekleri düşüncesini uyandırmaktadır. Bu da beraberinde yeni tartışmaları getirmektedir. Tüm bu tartışmalar, *İnternetin olumsuz tarafları* başlığı altında yıllarca gerek akademik gerekse de medya ve toplum arasında tartışılmış ve tartışılmaya devam etmektedir.

İnternetin Olumsuz Tarafları

Burada İnternetin olumsuz taraflarından sadece beş tanesi tartışılacaktır. Tartışma konusu olarak seçilen *dil, bağımlılık, bilgi kirliliği, gözetim ve dijital kapitalizm* konuları nispeten daha önemli olarak görüldüğü için seçilmiştir.

Dil

İnternet ortamında kullanılan dil, en çok tartışılan konular arasındadır. İnternetin yaygınlaşmasıyla, özellikle de Web 2.0 teknolojisinin ortaya çıkmasıyla beraber İnternet kullanıcıların eline geçmiştir. İnternet ortamında üretilen içerik, büyük oranda kullanıcılar tarafından üretilmeye başlamıştır. Bu içerikler arasında metinler, önemli bir yer tutmaktadır. Forumlar, sosyal medya paylaşım siteleri, yorumlar, konuşmalar, mesajlar gibi kullanıcılar tarafından üretilen içerikler, dil kullanımını ortaya koyan içeriklerdendir. Bu içeriklerin oluşumunda kullanılan dil, bizim ülkemiz bağlamında, Türkçe olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan araştırmalar ortaya koymaktadır ki (Temur, t; Vuruş N. 2009 ve Yaman H; Erdoğan Y. 2007) İnternet ortamında kullanılan dil, büyük oranda hatalı kullanılmaktadır. Yanlış kullanımlara örnek olarak:

- Türkçe karakterli harflerin yerine noktasız harfleri tercih etmek: (ç>c, i>ı, g>ğ, s>ş, o>ö, u>ü)
- Türkçe karakterli harflerin (s, ç) yerine İngilizcede aynı sesi veren “sh” ve “ch” harflerini kullanılmak.
- Kelime içerisinde ‘v’ yerine ‘w’, ‘k’ yerine ‘q’, ‘i’ yerine ‘y’ kullanmak.
- Kelime sonundaki akıcı ünsüz “r” nin kullanımına özen göstermemek.
- Kelime içerisindeki bazı ünlü ve ünsüz harflerin yazmamak.
- Kelime içerisinde bazı harflerin yerini değiştirmek.
- Vurguyu göstermek amacıyla kelime içindeki belli harfleri yinelemek.
- Bir cümlede Türkçe ve İngilizce kelimeleri birlikte kullanmak.
- Bazı kelimeleri rakamlarla ifade etmek.
- Birleşik yazılması gereken ekleri ayrı, ayrı yazılması gereken ekleri ise birleşik yazmak.
- Konuşma dilindeki ifadeleri yazı diline yansıtma.
- Duyularını yazılı dilde de ifade etmek amacıyla çeşitli kelimeler kullanmak.

Yukarıda da görüldüğü üzere İnternet ortamında Türkçe kullanımı hatalıdır. Gerçek ortamda Türkçeyi bu şekilde kullanamayacak bireylerin, sanal ortamda Türkçeyi özensizce kullanmaları, İnternetin ‘özgür’ doğasından kaynaklamakta olduğu söylenebilir. Tüm diller gibi Türkçe de dinamik bir yapıya haizdir. Toplum içerisinde kullanılarak şekillenir. Bu nedenle Türkçenin kurallı bir şekilde kullanımı, dilin geleceği açısından büyük önem arz etmektedir. Özellikle küçük yaşlarda İnternet kullanımının artması, dilin yanlış kullanımını yaygınlaştırmaktadır. Bu noktada aileden başlamak üzere, ilk eğitim kurumlarından yükseköğretim kurumlarına değin, dil konusunda dikkat ve hassasiyetin artırılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra İnternet ortamının teknik altyapısının Türkçe karakterlerini de karşılayacak şekilde tekrar düzenlenmesi gerekmektedir. Kaldı ki bu sadece Türkçe için değil, Fransızca gibi alfabelerinde farklı harflerin bulunduğu diller için de gereklidir.

Bağımlılık

Dünyada İnternet kullanımı gün geçtikçe artmaktadır. Ülkemizde de bu artış, gözle görülür şekilde yaşanmaktadır. Özellikle Y ve Z kuşakları, İnternet kullanımında bağımlılığa varan bir tavır ortaya koymaktadır. İnernette geçirilen sürenin artmasıyla ilgili olan İnternet bağımlılığı, ondan mahrum kalma durumunda rahatsız hissetme, ona ulaşmak için güçlü bir istek duyma, mutsuz olma durumlarını ifade etmektedir. İnternet bağımlılığı kavramı altında incelenebilecek olan oyun bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, e-alışveriş bağımlılığı, e-kumar bağımlılığı gibi bağımlılık türleri de bulunmaktadır. Burada İnternet bağımlılığı, diğer bağımlılık türlerini de kapsayacak şekilde çatı bir kavram olarak kullanılacaktır.

Bağımlılık davranışları gösteren bireyin aile, çevre ve iş hayatı olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu şekilde aile ve arkadaş ilişkileri zarar gören birey, manevi bunalımlar ile karşılaşacaktır.

Bunun yanında kumar ve alışveriş bağımlılığında olduğu gibi maddi kayıplarla da karşılaşabilmekte olan birey, intihara kadar sürüklenebilmektedir. İnternet bağımlılığının maddi ve manevi sonuçları olabileceği gibi, sosyal kaygı, gelişmeleri kaçırma korkusu gibi sosyo-psikolojik sebepleri de olabilmektedir. Başka bir deyişle sosyal kaygı düzeyi yüksek olan, gelişmeleri kaçırma korkusu yaşayan bir bireyin İnternet kullanımını artmaktadır. Birey için İnternet, bir kaçış yeri olarak görülmektedir. Dolayısıyla bireyin İnternet bağımlılığı artabilmektedir. Fakat İnternet bağımlısı olan bir birey sosyal ortamdan uzaklaşmasıyla beraber, psikolojik sorunlar da yaşayabilmektedir. Kısacası İnternet bağımlılığı ile sosyal-psikoloji arasında bir ilişki bulunmaktadır.

İnternet bağımlılığının önüne geçilebilmesi için bireyin kendisini kontrol etmesi gerekmektedir. Aileler küçük yaşlardan itibaren çocuklarının İnternet kullanımına dikkat etmeleri gerekmektedir. Eğitim kurumlarında İnternet bağımlılığı üzerine daha ciddi çalışmalar yapılarak, farkındalık düzeyi artırılmalıdır.

Bilgi Kirliliği

Web 2.0 teknolojisinin getirdiği etkileşimlilik sayesinde kullanıcılar birbiriyle iletişim kurabilir, geri bildirimde bulunabilir ve her şeyi paylaşabilir hale gelmiştir. Bunun sonucu olarak kullanıcılar kendi içeriklerini kendileri oluşturmaya başlamışlardır. İnternetin sağladığı bu 'özgürlük' büyük miktarlarda bilgi yığınlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu bilgi yığınlarının içerisinde ihtiyaç duyulan bilginin bulunup çıkarılması güçleşmiştir. Daha da önemlisi karşılaşılan bilginin doğru olup olmadığı sorunu ortaya çıkmıştır. Bu sorunun yıllardır tartışılıyor olmasına rağmen, birçok kullanıcı bu sorunun farkında değildir. Karşılaştıkları her bilgiyi doğru telakki eden bu kullanıcılar, yanlış bilginin yayılmasına neden olmaktadır. Bu da dezenformasyonu, yalan haberi, provakatif paylaşımları topluma yaymaktadır. Özellikle olağanüstü bir durumla karşı karşıya gelindiğinde bu tür paylaşımlar toplumsal öneme sahip olmaktadır. Bu nedenle hangi bilginin doğru olduğu hangi bilginin yanlış olduğunun bilinmesi önem arz etmektedir.

Yeni medya okuryazarlığı, bu bağlamda üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni medya okuryazarlığı, bireyin eleştirel düşünme yetisini ortaya çıkaran bir farkındalık sürecini ortaya koymaktadır. Yeni medya okuryazarlığı becerilerine sahip olan bir birey İnternet ortamındaki bilgi kirliliğinin farkındadır. Karşılaştığı bilgilerden sürekli şüphe eder ve doğrusunu araştırır. Bu bağlamda yeni medya okuryazarlığı eğitiminin eğitim kurumlarının her aşamasında yer alması gerekmektedir. Ayrıca ailelerin de bu noktada kendilerini yetiştirmeleri, çocuklarına rol model teşkil etmeleri anlamında önemlidir.

Gözetim Toplumu

İnternet kullanımı, bireyleri daha fazla görünür kılmaya teşvik etmektedir. İnternetin ‘özgür’ doğası kullanıcılara bunu adeta bir ön kabul olarak sunmaktadır. Birey, özellikle de sosyal medya araçları vasıtasıyla kendisini görünür kılmaktadır. Bunu yaparken kendisini olduğu gibi değil, fakat olmak istediği gibi sunmaktadır. Özel hayatının en mahrem yerlerini ‘özgürlükler ortamında’ paylaşmak, kullanıcı için adeta kendini var etme durumudur. Modern birey İnternette kendisini dijital içeriklerle paylaşarak var etmektedir. ‘Ne kadar görünüyorsan o kadar varsın’ anlayışıyla kendini ortaya koyan birey, aynı zamanda ‘diğerleri’ tarafından gözetleniyor olduğunu düşünmemekte, en azından umursamamaktadır. Bentham’ın geleneksel toplum yapılarında iktidar tarafından gözetim olgusunun nasıl olduğunu anlattığı meşhur Panoptikon metaforu, İnternet ile modern bir boyut kazanmaktadır. Tek bir farkla ki eskiden birey gözetlenmekten rahatsızdır, modern birey ise gözetlenmesine razı bir durumdadır. İktidar, İnternet ortamında bireyleri gözetlemektedir. Işıklar sonuna kadar açılmış, bireyler tek tek sahneye çıkmıştır. Her hareketleri çıplak bir şekilde ortada durmaktadır. Böylece kendisini ‘özgür’ hisseden birey aslında denetimli bir özgürlüğün içerisinde. Birey bir yandan bunun farkında olmakla beraber, bu durumu görmezlikten gelmek istemektedir.

Yeni medya okuryazarlığı, burada da devreye girmektedir. Eleştirel bir bakış açısıyla, İnternet ortamının ekonomi-politik arka planını gören birey, davranışlarını ona göre düzenleyecektir. Ayrıca iktidarın varlığını hissederek, İnternete karşı tutumunu yeniden düzenleyecektir. Bunun için tekrar etmek gerekirse, eğitim kurumlarının her seviyesinde yeni medya okuryazarlığı dersi konulmalıdır. Ailelerin de kendilerini bu yönde geliştirmeleri beklenmelidir. Bunun için televizyon yayınları veya ücretsiz kurslar gibi programlar hayata geçirilebilir.

Dijital Kapitalizm

Kapitalizmin küresel hale gelmesinden başka bir şey olmayan küreselleşme, dijitalleşme ile beraber hızını ve etki alanını arttırmıştır. İnternet, yeni pazarlar ortaya çıkarmıştır. Kapitalizm, ürettiklerini tüketirmek istemektedir. Bunun için yeni pazarlara ihtiyaç duymaktadır. İnternet bu yeni pazarların kurulduğu yer olmaya başlamıştır. Pazarın müşterileri ise İnternet kullanıcılarıdır. Kullanıcıların tüketmesi, ancak bir ihtiyaç halinde gerçekleşmektedir. Kapitalist sistem, bu ihtiyacı ortaya koyacak bir kültür oluşturur. Bu kültür içerisinde bulunan kullanıcılar zamanla bu pazarın müşterileri haline gelirler. Sistem bu şekilde devam eder. İnternet, görüldüğü gibi kapitalist sisteme yeni pazarlar kazandırmaktadır. Bunu yaparken yeni kültürler oluşturmaktadır. Fakat bunun farkındalığında olan kullanıcı sayısı çok azdır. Glokalizasyon kavramı, kapitalist sistemin tüketim kültürünü yansıtmakta önemli bir araçtır. Glokalizasyon kısaca, küresel olanın yerelleştirilmesidir. Özellikle reklamlarda karşımıza çıkan bir kavram olmakla beraber, film ve dizi gibi üretimlerde de kendisini göstermeye başlamıştır. Küresel firmalar ürünlerini diğer ülkelere satabilmek için, o ülkenin kültürel ve milli değerlerinden faydalanmaktadır. Mesela Lay’s reklamında Ayşe Teyze’nin oynatılması,

arka planda doğal bir manzara kullanılması, Ayşe Teyze'nin köylü kıyafetler giymesi. Bu sayede satılmak istenen ürüne karşı bir sempati ve yakınlık sağlanması amaçlanmaktadır. Coca Cola'nın reklamlarında kırmızı ve beyaz renklerin kullanılmasıyla Türk Bayrağı'na gönderme yapılması, Türk Milli Futbol Takımını destekler nitelikte bir kompozisyon oluşturulması, bunlara örnek olarak verilebilir. İnternet ortamında Netflix özelinde yapılan dizilerde de bu tür uygulamalara gidildiği gözlenmektedir. İnternet ortamında bu ve buna benzer uygulamalar ile tüketim kültürü oluşturulmakta ve yeni pazarlar kurulmaktadır.

İnternet kullanıcılarının bu anlamda farkındalık kazanmaları gerekmektedir. Özellikle gördüklerinden çok çabuk etkilenen gençler ve çocuklar bu noktada dikkat çekmektedir. Bu nedenle başta ailede olmak üzere eğitim kurumlarında bu noktada yeni medya okuryazarlığı bağlamında eğitimler verilmelidir. Geleneksel ve yeni medyada devlet eliyle ya da üst bir kurul vasıtasıyla bununla ilgili içerikler yayınlanmalıdır. Toplumsal farkındalık sağlanmalıdır.

Sonuç ve Tartışma

İnternetin toplum hayatına etkin bir şekilde girmesi, çok boyutlu ve birbiriyle iç içe geçmiş sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu noktada tek tek sorunların tespit edilmesi önem arz etmektedir. Başta öğrenciler olmak üzere tüm bireylerin bu sorunlar hakkında farkındalık sahibi olmaları gerekmektedir. Bu sorunlar arasında dil, bağımlılık, bilgi kirliliği, gözetim ve dijital kapitalizm olguları en önemli sorunlar olarak kabul edilebilmektedir. Tüm bu sorunların çözümü, İnternetin mülkiyetsiz bir yapıda olması dolayısıyla, bireye kalmıştır. Tek tek bireyler kendilerini yetiştirmesi ile ancak bu sorunlarla belirli bir seviyede mücadele edilebilir. Bu bağlamda yeni medya okuryazarlığı eğitimi, hayati bir önem arz etmektedir.